III 20898

Curs universitar

Mircea Duțu

Dreptul mediului

Ediția 2

Editura C. H. Beck

III 20898

Mircea Duțu

Dreptul mediului

Ediția a II-a

263103
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA 1
C - 263103

Editura C.H. Beck
București 2008

Cuprins

Prefață la ediția I ..... **XXI**

Prefață la ediția a II-a ..... **XXIII**

Abrevieri ..... **XXV**

PARTEA GENERALĂ **1**

Capitolul I. Formarea istorică a dreptului mediului **2**

Secțiunea 1. De la dreptul natural la dreptul naturii 2
Secțiunea a 2-a. Apariția și dezvoltarea reglementărilor juridice privind mediul 5
Secțiunea a 3-a. Perspective 10
Secțiunea a 4-a. Formarea și dezvoltarea Dreptului internațional al mediului 11
§1. Epoca premergătoare 12
§2. Perioada „utilitaristă" și de ocrotire a unor specii 12
§3. Epoca cooperării pentru conservarea și ocrotirea naturii 13
§4. Etapa formării și afirmării Dreptului internațional al mediului 15
§5. Rezultatele Conferinței de la Stockholm 16
§6. Urmările Conferinței de la Stockholm 18
§7. Conferința de la Rio de Janeiro și rezultatele sale 20
7.1. Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea 21
7.2. Agenda 21 22
7.3. Convențiile-cadru 23
7.4. Declarația de principii asupra pădurilor 23
7.5. Declarația asupra deșertificării 24
§8. Aranjamentele instituționale. Comisia Dezvoltării Durabile 24
§9. Contribuția Conferinței de la Rio de Janeiro la dezvoltarea Dreptului internațional al mediului 25
9.1. Consacrarea unor reguli proclamate în cadrul Conferinței ONU de la Stockholm 25
9.2. Confirmarea unor reguli rezultate din practica internațională 26
§10. Dezvoltarea Dreptului internațional al mediului, între Rio de Janeiro și Johannesburg 27
10.1. Generalizarea recunoașterii juridice a importanței protecției mediului 27
10.2. Impactul documentelor adoptate la Rio 27
10.3. Progresul reglementărilor juridice internaționale în principalele sectoare ale mediului 28
10.3.1. Reglementări privind mediul marin 28
10.3.2. Regimul juridic al protecției apelor continentale 28

10.3.3. Protecția atmosferei și climatului 28
10.3.4. Reglementarea naturii și a vieții sălbatice 28
10.3.5. Protecția solurilor 29
10.4. Întărirea rolului actorilor nestatali 29
10.5. Proiectul UICN al Convenției internaționale privind mediul (2000) 29
§11. Summit-ul mondial pentru dezvoltare durabilă 30
11.1. Declarația de la Johannesburg privind dezvoltarea durabilă 31
11.2. Planul de implementare 32
11.3. Aspecte instituționale 33
11.4. Concluzii 33
Secțiunea a 5-a. Inițierea și evoluția strategiei comunitare europene în domeniul mediului 33
§1. Programele de acțiune în materie de mediu 35
§2. Programe specifice 39
§3. Alte măsuri 39
§4. Obiectivele programelor de acțiune 39
§5. Principiile promovate în politicile comunitare de mediu 40
5.1. Principiul promovării nivelului de acțiune cel mai adecvat 40
5.2. Principiul prezervării, protecției și conservării calității mediului 40
5.3. Principiul „poluatorul plătește" 40
5.4. Principiul abordării globale 41
5.5. Stabilirea de norme ecologice mai stricte în cadrul realizării marii piețe interioare europene 41
§6. Dezvoltarea investițiilor de ameliorare a mediului 41
§7. Elaborarea și aplicarea unor norme juridice comunitare pertinente 42
§8. Instrumente financiare de promovare a politicilor comunitare de mediu 42
§9. Concluzii 43
Secțiunea a 6-a. Evoluția istorică a dreptului mediului în România 44
§1. Reguli vizând natura în vechiul drept românesc 44
§2. Perioada modernă 45
§3. Apariția și dezvoltarea legislației privind conservarea naturii 47
§4. Perioada 1950 – 1989: protecția „planificată" 48
§5. Tranziția legislativă și implicațiile ei 50
§6. Dezvoltarea dreptului mediului în perspectiva aderării României la Uniunea Europeană 54
§7. Doctrina 57
§8. Concluzii 59
§9. Exigențe și perspective ale unui cod al mediului 61
9.1. Abordarea sistemică – o premisă a codificării legislației de mediu 62
9.2. Un remediu pentru instabilitatea și haosul legislativ 62
9.3. O evoluție naturală a dreptului mediului 64
9.4. Ce fel de Cod al mediului? 64
9.5. O posibilă structură 66
9.6. Procedura de elaborare și adoptare a codului 67

Secţiunea a 7-a. Evoluţii ale dreptului mediului din ţările central şi est europene în contextul aderării şi integrării lor în Uniunea Europeană 68
§1. Reacţia juridico-ecologică la cerinţele unui proces complex de aderare 69
§2. O moştenire comună, mai puţin ecologică 69
§3. Tranziţia legislativă şi implicaţiile sale 72
§4. „Şocul" pregătirii aderării la Uniunea Europeană 73
§5. Perspective comune într-o Europă Unită 77
§6. Concluzii. Dreptul central şi est european – factor de fractură sau de unificare şi dezvoltare a dreptului comunitar al mediului? 79

Capitolul II. Noţiunea, trăsăturile definitorii şi definiţia dreptului mediului 80

Secţiunea 1. Dreptul mediului – o nouă ramură de drept 80
Secţiunea a 2-a. Dimensiuni şi particularităţi 81
Secţiunea a 3-a. Trăsături definitorii 83
§1. Obiectul dreptului mediului 83
1.1. Definiţia noţiunii de mediu 83
1.2. Elemente ale obiectului de reglementare 87
1.3. Alţi termeni 88
§2. Metoda de reglementare 89
§3. Caracterul normelor juridice 90
§4. Calitatea subiectelor raporturilor juridice 91
§5. Dreptul mediului – un drept de finalitate 91
§6. Un drept de sinteză 92
Secţiunea a 4-a. De la dreptul individului la dreptul speciei 92
Secţiunea a 5-a. Spre un drept al biosferei? 93
Secţiunea a 6-a. Denumire 93
Secţiunea a 7-a. Definiţie 94

Capitolul III. Delimitarea dreptului mediului de celelalte ramuri ale dreptului 98

§1. Dreptul constituţional şi dreptul mediului 98
§2. Delimitarea faţă de dreptul civil 99
§3. Delimitarea faţă de dreptul administrativ 99
§4. Delimitarea faţă de dreptul agrar 100
§5. Dreptul mediului şi dreptul muncii şi securităţii sociale 100
§6. Delimitarea faţă de dreptul urbanismului 101
§7. Delimitarea faţă de dreptul energiei 102
§8. Concluzii 102

Capitolul IV. Izvoarele dreptului mediului 104

§1. Legea 104
1.1. Constituţia 105
1.2. Legea propriu-zisă 105
1.3. Decretele-lege 106

1.4. Tratatele internaţionale 106
§2. Actele guvernamentale 107
§3. Actele autorităţilor publice locale 107
§4. Cutuma 108
§5. Uzurile internaţionale 108
§6. Mijloace auxiliare 108
6.1. Jurisprudenţa (practica judiciară) 108
6.2. Doctrina 109
6.3. Dreptul comparat 109
§7. Conflictele de legi 110
§8. Dreptul comunitar 110

Capitolul V. Principiile dreptului mediului 113

Secţiunea 1. Noţiunea (conceptul) de principiu fundamental al dreptului mediului 114
§1. Situaţia din dreptul românesc 115
§2. Clasificarea principiilor dreptului mediului 117
Secţiunea a 2-a. Protecţia mediului: o problemă de interes general 118
Secţiunea a 3-a. Principiul conservării 120
Secţiunea a 4-a. Principiul ameliorării calităţii mediului 121
Secţiunea a 5-a. Principiul prevenirii 121
Secţiunea a 6-a. Principiul precauţiei 122
Secţiunea a 7-a. Diferenţa dintre principiul prevenirii şi principiul precauţiei 124
Secţiunea a 8-a. Principiul protecţiei mediului 124
Secţiunea a 9-a. Principiul „poluatorul plăteşte" 124
Secţiunea a 10-a. Alte reguli generale 126
Secţiunea a 11-a. Concluzii 127

Capitolul VI. Dreptul fundamental la un mediu sănătos şi echilibrat ecologic 128

Secţiunea 1. Protecţia mediului, dreptul la mediu şi dreptul internaţional 129
§1. Garantarea dreptului la un mediu sănătos prin Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale 130
1.1. Dreptul individului la un mediu sănătos – un aspect al dreptului său la viaţă privată (art. 8 parag. 1. din Convenţia europeană) 132
1.2. Dreptul la informare privind riscurile de poluare şi calitatea mediului 133
1.3. Garantarea dreptului la un mediu sănătos prin „dreptul la un proces echitabil" 133
1.4. Consecinţele recunoaşterii şi garantării pe cale jurisprudenţială a dreptului la un mediu sănătos 134
1.5. Concluzii 135
Secţiunea a 2-a. Recunoaşterea şi garantarea drepturilor omului în dreptul comunitar 137
§1. Baza juridică generală a problematicii mediului 139

§2. Garanții ale dreptului la un mediu sănătos 143
§3. Dreptul la un mediu sănătos ca principiu general al dreptului comunitar 143
Secțiunea a 3-a. Dreptul la un mediu sănătos în dreptul comparat 144
Secțiunea a 4-a. Recunoașterea și garantarea constituțional- legislativă a dreptului fundamental la mediu în România 148
§1. Emergența legislativă 148
§2. O nouă viziune asupra drepturilor omului: rolul Curții Europene a Drepturilor Omului 151
§3. Contribuția reglementărilor internaționale 152
§4. Consacrarea dreptului la un mediu sănătos în Constituția revizuită 153
4.1. Denumire și semnificații 155
4.2. Titularii dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic 157
4.3. Garanțiile dreptului la un mediu sănătos și echilibrat ecologic 158
4.3.1. Garanții generale 158
4.3.2. Garanții speciale 159
§5. Dreptul de proprietate și dreptul la mediu 160
§6. Implicațiile recunoașterii și garantării constituționale a dreptului la mediu sănătos și echilibrat ecologic 162
Secțiunea a 5-a. Justițiabilitatea dreptului fundamental la mediu sănătos și echilibrat ecologic 164
§1. Justițiabilitatea drepturilor și libertăților umane fundamentale 165
§2. Justițiabilitatea dreptului la mediu la nivel regional. 166
2.1. Convenția de la Aarhus privind drepturile (garanțiile) procedurale ale dreptului la mediu sănătos 167
2.2. Justițiabilitatea dreptului la mediu în contextul Convenției europene a drepturilor omului 168
2.3. Justițiabilitatea dreptului la mediu în plan național 169
2.4. Situația din Uniunea Europeană 171
2.5. Cazuri naționale 172
2.5.1. Franța 172
2.5.2. Italia 173
2.5.3. Marea Britanie 175
2.5.4. România 176
Secțiunea a 6-a. Concluzii 177

Capitolul VII. Cadrul instituțional. Instituțiile mediului 179

Secțiunea 1. Impactul instituționalizării politicilor mediului asupra structurilor administrative 180
§1. Organismele autonome 181
§2. Crearea unui minister al mediului 182
§3. Organismele interministeriale din sectorul mediului 184
§4. Rolul autorităților locale în înfăptuirea politicii ecologice 185
Secțiunea a 2-a. Instituțiile mediului din România 185
§1. Scurt istoric 185
§2. Instituțiile mediului post-1989 188

2.1. Evoluția instituțiilor mediului în perioada tranziției 188
2.2. Unități aflate în subordinea MMDD 192
§3. Organisme consultative 194
§4. Structuri pentru probleme ecologice globale 194
§5. Alte structuri 195

Capitolul VIII. Tehnici de protecție a mediului 196

Secțiunea 1. Regimul general al tehnicilor de protecție 196
§1. Norme tehnice de conduită 196
§2. Interdicții și limitări de ordin ecologic 197
2.1. Interdicții 198
2.2. Instituirea de zone de protecție 198
§3. Autorizarea prealabilă a activităților cu impact asupra mediului 201
§4. Regimul juridic al actelor de reglementare privind protecția mediului în România 202
4.1. Noțiunea și caracteristicile actelor de reglementare (autorizațiilor, acordurilor și avizelor) de mediu 203
4.2. Categorii de „acte de reglementare" 204
4.2.1. Avizele de mediu 204
4.2.2. Acordul de mediu 205
4.2.3. Autorizația de mediu 206
4.3. Evaluarea impactului asupra mediului 208
4.4. Competențe 211
4.5. Proceduri de emitere 212
4.5.1. Procedura-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice sau private 212
4.5.2. Procedura de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe 213
4.6. Forma deciziei. Neaplicarea procedurii aprobării tacite în domeniul autorizațiilor de mediu 215
4.6.1. Aspecte de drept comparat 217
4.7. Termenele de valabilitate 219
4.8. Revizuirea actelor de reglementare 219
4.9. Suspendarea acordului și autorizației de mediu 221
4.10. Revocarea (retractarea) actelor de reglementare 222
4.11. Transferul actelor de reglementare 222
4.12. Aspecte procedurale 222
4.12.1. Dispoziții procedurale specifice privind autorizațiile integrate de mediu 224
4.13. Concluzii 226
§5. Instrumente economico-fiscale 226
5.1. Taxele 227
5.2. Politica prețurilor 229
5.3. Împrumuturile (creditele) avantajoase 230
5.4. Asigurările 230
5.5. Detaxările și subvențiile 230

5.6. Bursele de poluare 231
5.7. Sistemele de consignație 232
5.8. Marca verde (*eco-label*) 233
5.9. Concluzii 234
§6. Fondul pentru mediu 234
6.1. Reglementarea fondului pentru mediu în legislația românească 235
§7. Alte fonduri cu destinații ecologice 236
7.1. Fondul de ameliorare a fondului funciar 236
7.2. Fondul de conservare şi regenerare a pădurilor 237

Capitolul IX. Răspunderea pentru vătămările aduse mediului 238

Secțiunea 1. Răspunderea de mediu în dreptul internațional 239
§1. Dreptul internațional 239
1.1. Jurisprudență internațională 240
1.2. Problemele de drept internațional privat 241
1.3. Indemnizarea victimelor în dreptul internațional privat 241
1.4. Competența judiciară 241
1.5. Legea aplicabilă 243
1.6. Executarea hotărârii străine 243
§2. Responsabilitatea ecologică în dreptul regional (european) 243
2.1. Convenția asupra responsabilității civile pentru pagube rezultând din activități periculoase pentru mediu 244
2.2. Convenția europeană privind protecția mediului prin dreptul penal 245
2.3. Elemente ale unui regim comunitar al răspunderii în materie de mediu 246
2.3.1. Directiva privind răspunderea de mediu în vederea prevenirii şi reparării pagubelor ecologice 247
2.3.2. Tentative de reglementare a protecției mediului prin dreptul penal 252
2.3.3. Probleme procedurale privind răspunderea de mediu la nivel comunitar 255
Secțiunea a 2-a. Problema răspunderii de mediu în dreptul național (român) 258
§1. Răspunderea civilă pentru prejudiciul ecologic. Considerații generale 258
1.1. Specificitatea prejudiciului ecologic 258
1.2. Repararea prejudiciului 259
1.3. Fundamentul şi regulile regimului specific răspunderii pentru prejudiciu ecologic 260
1.4. Determinarea responsabilului pentru producerea pagubei ecologice 261
1.4.1. Legătura de cauzalitate 261
1.4.2. Modalități de desemnare a responsabilului pentru daunele ecologice 262
1.4.3. Desemnarea victimei 263

§2. Situația din dreptul român 263
2.1. Răspunderea pentru pagubele aduse mediului sub imperiul Codului civil românesc 263
2.2. Regimul răspunderii pentru prejudiciul ecologic instituit prin Ordonanța de urgență nr. 195/2005 266
2.2.1. Câmpul de aplicare a regimului special de răspundere 267
2.2.2. Răspunderea obiectivă, independentă de culpă 268
2.2.3. Răspunderea solidară în caz de pluralitate a autorilor 268
2.2.4. Principiul precauției și răspunderea obiectivă 268
2.2.5. Principiul „poluatorul plătește" și problema răspunderii pentru daune ecologice 269
2.2.6. Transpunerea în dreptul intern a Directivei nr. 2004/35/CE 269
2.3. Răspunderea civilă pentru pagube nucleare 271
2.3.1. Reglementările internaționale în domeniu 272
2.3.2. Definiții 273
2.3.3. Regimul specific pentru accidentele survenite în cursul transportului 276
2.3.4. Principiile generale ale răspunderii civile pentru daune nucleare 276
2.3.4.1. Răspunderea obiectivă și exclusivă 276
2.3.4.2. Principiul dirijării răspunderii spre exploatant 277
2.3.4.3. Principiul limitării răspunderii exploatantului 278
2.3.4.4. Obligația de garanție a statului 280
2.3.5. Cazurile exoneratoare de răspundere 280
2.3.6. Repararea daunelor nucleare 281
2.3.7. Probleme privind proba daunelor nucleare 281
2.3.8. Regimul juridic stabilit prin Legea nr. 703/2001 282
2.3.9. Câteva concluzii 282
2.4. Răspunderea civilă pentru pagubele cauzate mediului de aeronave 283
§3. Răspunderea contravențională în materie de mediu 284
3.1. Considerații generale 284
3.2. Categorii de contravenții 286
3.3. Subiectele răspunderii contravenționale în materia protecției mediului 288
3.4. Cauze care înlătură răspunderea contravențională 288
3.5. Procedura contravențională 289
§4. Răspunderea penală în materie de mediu 289
4.1. Particularități ale penalului în domeniul protecției mediului 291
4.2. De la dependența administrativă absolută, la autonomia specifică 293
4.3. Sancționarea penală a nerespectării unor obligații administrative. Dependența penală ecologică de dreptul administrativ 294
4.4. Cazul generării unui pericol concret 296
4.5. Un delict ecologic autonom 296
4.6. Situația din dreptul românesc 297

4.7. Aspecte procesuale 298
4.8. Concluzii 298
4.8.1. Constituirea de parte civilă 300
4.9. Perspective pentru un „drept penal al mediului" 301

PARTEA SPECIALĂ 305

Capitolul I. Conservarea biodiversității. Regimul ariilor protejate și al monumentelor naturii 306

§1. Regimul general al conservării biodiversității 306
§2. Regimul ariilor protejate 307
2.1. Categorii de arii protejate în dreptul comparat 309
2.2. Categorii UICN de arii protejate 310
2.3. Categorii și trăsături definitorii 310
2.4. Gestiunea ariilor protejate 313
2.5. Categorii de arii protejate în viziunea Consiliului Europei 313
2.5.1. Protecția turbăriilor în Europa 314
2.5.2. Rețeaua europeană de rezervații biogenetice 314
2.5.3. Diploma europeană 315
2.6. Zone de protecție specială și zone speciale de conservare în dreptul comunitar 315
2.7. Regimul juridic al ariilor protejate și monumentelor naturii în România 315
2.7.1. Evoluția reglementărilor în materie 315
2.7.2. Regimul juridic al ariilor naturale protejate, al conservării habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice 318
2.7.3. Reguli generale. Categorii de arii naturale protejate 320
§3. Regimul sancționator 333
§4. Regimul juridic de protecție și conservare a Rezervației Biosferei „Delta Dunării" 334
4.1. Evoluția reglementărilor vizând protecția și conservarea Deltei Dunării 335
4.2. Reglementările internaționale privind protecția și conservarea Deltei Dunării 335
4.2.1. Protecția Deltei Dunării ca obiectiv al patrimoniului mondial 335
4.2.2. Conservarea Deltei Dunării ca zonă umedă de interes internațional 336
4.2.3. Conceptul de rezervație a biosferei 337
4.2.4. Legea privind constituirea Rezervației Biosferei „Delta Dunării" 337
4.2.4.1. Zonele de protecție a rezervației 338
4.2.4.2. Regimul de administrare 339
4.2.4.3. Atribuțiile Administrației Rezervației Biosferei „Delta Dunării" 339
§5. Protecția faunei 342

5.1. Drepturile animalului 343
5.2. Statutul juridic general al animalului 345
5.3. Statutul juridic al animalului în dreptul românesc 345
5.4. Regimul juridic al protecției animalelor utilizate în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale 346
5.4.1. Măsuri speciale de protecție a animalelor folosite în scopuri experimentale 347
5.5. Regimul juridic privind protecția animalelor 348
5.6. Protecția faunei de interes cinegetic 349
§6. Protejarea și exploatarea durabilă a resurselor acvatice vii, pescuitul și acvacultura 350
6.1. Regimul juridic general 351
6.2. Conservarea și exploatarea resurselor acvatice vii 351
6.2.1. Măsuri de protejare și de administrare a resurselor acvatice vii 352
6.2.2. Măsuri de administrare a pescuitului 352
6.3. Organizarea și administrarea sectorului pescăresc 352
6.4. Răspunderea privind nerespectarea regimului activității de pescuit și acvacultură 353

Capitolul II. Protecția solului, subsolului și a ecosistemelor terestre 354

Secțiunea 1. Reguli generale prevăzute de Ordonanța de urgență nr. 195/2005 354
Secțiunea a 2-a. Regimul de protecție a solului 356
§1. Evoluții istorice 356
§2. Dreptul de proprietate asupra pământului și servituțile de mediu 359
§3. Regimul juridic al protecției solului0 361
§4. Protecția solului prin lucrări de amenajări și îmbunătățiri funciare 363
§5. Protecția prin împădurire a terenurilor degradate 364
§6. Sancțiuni 366
Secțiunea a 3-a. Regimul produselor agroalimentare ecologice 367
§1. Reguli de producție ecologică 368
§2. Regimul etichetării 368
§3. Sistemul de inspecție și certificare 368
Secțiunea a 4-a. Protecția subsolului 369
§1. Considerații generale 369
§2. Evoluția reglementărilor în materie 369
§3. Regimul legal actual de protecție 370
§4. Regimul de explorare, dezvoltare și exploatare a petrolului 370
Secțiunea a 5-a. Protecția ecosistemelor forestiere 371
§1. Regimul juridic al pădurilor stabilit prin Codul silvic (Legea nr. 46/2008) 372
1.1. Concepte și principii 372
1.2. Principii 373
1.3. Administrarea fondului forestier național 374
1.4. Gestiunea durabilă a pădurilor 375

1.5. Dezvoltarea durabilă a fondului forestier național 376
1.6. Răspunderi și sancțiuni 377
§2. Regimul de protejare și conservare a zonei montane 378
2.1. Măsuri de protejare și dezvoltare durabilă a muntelui 378

Capitolul III. Protecția atmosferei, schimbările climatice, gestionarea zgomotului ambiental 379

§1. Sediul materiei 380
§2. Definiții 380
Secțiunea 1. Protecția atmosferei 381
§1. Reglementările anterioare 381
§2. Cadrul juridic specific instituit prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 243/2000. Principii generale 382
2.1. Strategia națională pentru protecția atmosferei 383
2.2. Cadrul instituțional 383
2.3. Gestiunea protecției aerului 384
§3. Protecția împotriva poluării aerului de către aeronave 385
§4. Combaterea poluării aerului produse de autovehicule 385
§5. Măsuri naționale pentru protecția stratului de ozon 387
Secțiunea a 2-a. Prevenirea și combaterea efectelor schimbărilor climatice 388
Secțiunea a 3-a. Regimul gestionării zgomotului ambiental 390
§1. Noțiunea de zgomot 390
§2. Efectele zgomotului 391
§3. Regimul juridic al prevenirii și combaterii poluării sonore 391
§4. Evaluarea și gestionarea zgomotului ambiental 393
§5. Protecția mediului împotriva zgomotului produs de aeronave 394

Capitolul IV. Protecția apelor și a ecosistemelor acvatice 395

§1. Evoluția reglementărilor juridice privind protecția și gospodărirea apelor 395
1.1. Regimul apelor în dreptul roman 396
1.2. Evoluția reglementărilor românești în domeniu 397
§2. Statutul juridic general actual al apelor 398
§3. Regimul de protecție și utilizare durabilă prevăzut de Legea nr. 107/1996 399
§4. Gospodărirea cantitativă și calitativă a resurselor de apă 401
§5. Regimul de folosință a apelor 402
§6. Regimul prevenirii și combaterii efectelor poluării accidentale 403
§7. Instrumente juridice de asigurare a gospodăririi durabile a apei 404
§8. Avize, notificări, autorizații 405
§9. Dezvoltări instituționale 408
§10. Mecanismul economic din domeniul apelor 409
§11. Participarea publicului 410
§12. Regimul juridic al calității apei potabile 410
12.1. Condiții de calitate 411

12.2. Măsuri de remediere şi restricţii în utilizare 411
§13. Protecţia zonei costiere 412
13.1. Regimul de folosire a zonei costiere proprietate publică 414
13.2. Interdicţii şi restricţii 415
13.3. Gospodărirea integrată a zonei costiere 415

Capitolul V. Protecţia aşezărilor umane 417

§1. Regimul juridic general al protecţiei aşezărilor umane 417
§2. Amenajarea teritoriului şi protecţia mediului 418
2.1. Principii generale cu implicaţii comune 419
2.2. Instrumente de promovare a protecţiei mediului prin activitatea de amenajare a teritoriului. Zonarea spaţială 419
2.3. Rolul documentaţiilor de amenajare a teritoriului 420
2.4. Regimul juridic al zonelor construite protejate 421
§3. Urbanismul şi protecţia mediului 421
3.1. Evaluarea de mediu pentru planurile şi programele de urbanism 422
3.2. Instrumente juridice de protejare a mediului urban 425
§4. Protecţia spaţiilor verzi din zonele urbane 426

Capitolul VI. Regimul organismelor modificate genetic, obţinute prin tehnicile biotehnologiei moderne 428

§1. Situaţia organismelor modificate genetic în dreptul comunitar 428
§2. Regimul general instituit prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 433
§3. Regimul juridic special al organismelor modificate genetic 433
3.1. Obligaţii generale 434
3.2. Cadrul instituţional 436
3.3. Introducerea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic, în alte scopuri decât introducerea pe piaţă 439
3.3.1. Notificarea 439
3.3.2. Procedura standard de autorizare 440
3.3.3. Proceduri simplificate 442
3.3.4. Gestionarea unor modificări ale condiţiilor de autorizare şi a unor informaţii noi 443
3.3.5. Informarea publică 443
3.3.6. Obligaţia notificatorului de raportare periodică 444
3.3.7. Suspendarea sau anularea autorizaţiei 444
3.4. Introducerea pe piaţă a organismelor modificate genetic, ca atare sau componente ale unui produs 444
3.4.1. Procedura de notificare 444
3.4.2. Procedura de notificare şi evaluare 445
3.4.3. Procedura standard de autorizare 446
3.4.4. Etichetarea 446
3.5. Mişcarea transfrontieră a organismelor modificate genetic 447

3.5.1. Importul organismelor modificate genetic în vederea utilizării directe ca aliment sau hrană pentru animale ori pentru prelucrare ... 447
3.5.2. Alte prevederi privind importul organismelor modificate genetic ... 448
3.5.3. Exportul şi tranzitul organismelor modificate genetic ... 449
3.5.4. Prevederi comune privind controlul mişcării transfrontieră ... 450
3.6. Răspunderea pentru prejudicii aduse sănătăţii umane şi mediului ... 450
3.7. Sancţiuni ... 451
3.8. Regimul juridic al utilizării în condiţii de izolare a microorganismelor modificate genetic ... 451
3.8.1. Obligaţii generale ... 451
3.8.2. Cadrul instituţional ... 452
3.8.3. Utilizarea în condiţii de izolare a microorganismelor modificate genetic ... 452
3.8.4. Măsuri de biosecuritate ... 453

Capitolul VII. Regimul deşeurilor ... 459

§1. Regimul juridic general al deşeurilor stabilit prin Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 195/2005 ... 459
§2. Regimul juridic de gestionare a deşeurilor ... 460
2.1. Regimul administrării deşeurilor ... 461
2.1.1. Condiţii generale privind gestionarea deşeurilor ... 461
2.1.2. Autorizarea activităţilor legate de deşeuri ... 461
2.1.3. Controlul activităţilor legate de deşeuri ... 462
2.2. Regimul gestionării deşeurilor ... 463
2.2.1. Colectarea, transportul, tratarea şi eliminarea deşeurilor ... 463
2.2.2. Obligaţii, atribuţii şi răspunderi în domeniul gestionării deşeurilor ... 463
2.2.3. Facilităţi şi sancţiuni ... 463
§3. Gestionarea deşeurilor industriale reciclabile ... 464
3.1. Obligaţiile deţinătorilor de deşeuri industriale reciclabile ... 465
3.2. Alte obligaţii ... 465
3.2.1. Gestionarea ambalajelor şi deşeurilor de ambalaje ... 465
§4. Gospodărirea în siguranţă a deşeurilor radioactive ... 466
§5. Evidenţa gestiunii deşeurilor şi lista cuprinzând deşeurile, inclusiv deşeurile periculoase ... 467
5.1. Lista privind deşeurile ... 468
§6. Regimul incinerării deşeurilor ... 468
§7. Regimul depozitării deşeurilor ... 469
7.1. Strategia naţională privind reducerea cantităţii de deşeuri biodegradabile depozitate ... 469
7.2. Reguli generale privind depozitarea ... 470
7.3. Cerinţe specifice în cadrul procedurii de emitere a acordului şi autorizaţiei de mediu pentru depozitele de deşeuri ... 470

7.4. Proceduri de acceptare, de control şi de închidere a depozitelor de deşeuri 472

Capitolul VIII. Regimul substanţelor şi preparatelor chimice 474

Secţiunea 1. Regimul juridic al substanţelor şi preparatelor chimice periculoase 474
§1. Regimul substanţelor şi preparatelor chimice stabilit prin Ordonanţa de urgenţă nr. 195/2005 474
§2. Regimul juridic special al substanţelor şi preparatelor chimice periculoase 475
2.1. Reglementarea activităţilor ce implică substanţe şi preparate periculoase 476
2.2. Regimul clasificării, etichetării şi ambalării substanţelor şi preparatelor chimice periculoase 476
§3. Agenţia Naţională pentru Substanţe şi Preparate Chimice Periculoase 477
§4. Procedura de plasare pe piaţă a produselor biocide 477

Capitolul IX. Regimul îngrăşămintelor chimice şi al produselor de protecţie a plantelor 479

§1. Regimul juridic general 479
§2. Regimul produselor de uz fitosanitar 480
2.1. Reguli specifice de fabricare şi comercializare a produselor de uz fitosanitar 481
2.2. Procedura de omologare a produselor de protecţie a plantelor în vederea plasării pe piaţă şi a utilizării lor pe teritoriul României 484
§3. Reglementarea nivelurilor maxime de reziduuri de pesticide în plante şi produse vegetale 485
§4. Activitatea de protecţie a plantelor şi carantină fitosanitară 486

Capitolul X. Regimul activităţilor nucleare 487

§1. Regimul juridic general prevăzut de Ordonanţa de urgenţă nr. 195/2005 . 487
§2. Regimul juridic special privind desfăşurarea în siguranţă a activităţilor nucleare stabilit prin Legea nr. 111/1996 489
§3. Regimul de autorizare 490
§4. Condiţiile de autorizare 492
§5. Regimul de deţinere a combustibilului nuclear 493
§6. Alte autorizaţii în materie nucleară 494
§7. Obligaţiile titularului de autorizaţie 495
§8. Reguli de amplasare a obiectivelor şi instalaţiilor nucleare 496
§9. Răspunderea penală pentru nerespectarea regimului desfăşurării în siguranţă a activităţilor nucleare 497
9.1. Infracţiunea de nerespectare a regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive 498
9.2. Ameninţarea cu folosirea materialelor nucleare sau a altor materii radioactive 499

9.3. Răspunderea contravențională 499

Capitolul XI. Tendințe, evoluții, perspective 500

§1. De la drepturile omului la dreptul speciei 500
§2. Afirmarea unității și a modelului propriu 502
§3. Dezvoltarea durabilă și viitorul ei 503
§4. Perspective de evoluție a dreptului mediului spre o nouă ordine ecologică internațională 507

Bibliografie selectivă 509